

Література

1. Бобирьов В.М. Удосконалення якості підготовки лікарів на кафедрі експериментальної та клінічної фармакології з клінічною імунологією та алергологією. / В.М. Бобирьов, Г.Ю. Островська, Т.А. Петрова, Л.А. Муляр, А.А. Капустянська // Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю. — Полтава, 2016. — С. 27-28.
2. Капустянська А.А. Перспективи інтеграції інноваційних технологій та інтерактивних елементів в освітній процес з клінічної фармакології. / А.А. Капустянська, Н.В. Моїсєєва, А.В. Вахненко, М.М. Рябушко, Г.Ю. Островська // Актуальні проблеми сучасної медицини. — 2015. — Том 16, Вип. 2 (50). — С. 22-25.
3. Моїсєєва Н.В. Інтеграція методів класичної статистики при викладанні клінічної фармакології як шлях удосконалення якості підготовки майбутніх лікарів. / Н.В. Моїсєєва, А.А. Капустянська, А.В. Вахненко, М.М. Рябушко, Г.Ю. Островська // Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю. — Полтава, 2016. — С. 145-147.
4. Осмоловская И.М. Инновации и педагогическая практика // Народное образование. — 2010. — № 6. — С. 182-188.
5. Симоненко Н.Н. Управление образовательными услугами с применением инновационных методов обучения // Вестник Тихоокеанского государственного университета. — 2012. — № 2. — С. 201 — 206.
6. Сорокин Н.Д. Об инновационных методах в преподавании социологических курсов // Социс. — 2005. — № 8.

ДО ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ ПЕРЕЛІКУ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКА З НАПРЯМУ «ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ»

*Коновалова О.О., Самойлова Н.В.
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна*

Підвищення ефективності підготовки фахівців є актуальним не тільки для України, але й для всього світового суспільства. Вирішення цієї проблеми тісно пов'язане з переусвідомленням мети і результату вищої освіти в цілому. У загальному контексті європейського бачення підготовки фахівця визначено базові компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти.

В Україні створена Національна рамка кваліфікацій (НРК) як структурований опис кваліфікаційних рівнів, що впроваджує результатний підхід до здобуття та присвоєння кваліфікацій. НРК охоплює усі типи кваліфікацій — освітні та професійні; запроваджує 4 базові компетентності та інтегральну компетентність як основу для опису кваліфікацій. НРК є базою для забезпечення прозорості та порівнянності вітчизняних кваліфікацій на національному та міжнародному рівнях.

Але НРК надає дуже узагальнені описи освітніх та професійних кваліфікацій. Для того щоб здійснити перехід на рівень конкретних предметних областей, слід деталізувати необхідні компетентності на базі галузевих рамок кваліфікацій, професійних та освітніх стандартів. Слід констатувати, що кваліфікаційні характеристики або професійні стандарти сформовані не для всіх професій; кваліфікаційні характеристики професій працівників, як правило, не є сумісними з Національною та Європейською рамками кваліфікацій; проектування професійно-орієнтованих результатів навчання (компетентностей) на основі чинних кваліфікацій-

них характеристик професій працівників у більшості випадків є досить ускладненим.

Відповідно до НРК розробляються стандарти вищої освіти в межах кожної спеціальності, серед вимог до яких є перелік компетентностей випускника.

Відповідно до НРК під поняттям «компетентність» розуміють здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості. У довідковій літературі зазначається, що поняття компетентність походить від латинського слова *competens* (*competentic*), що в перекладі означає належний, здібний. Компетентність — це певна сума знань у особи, що дозволяють їй судити про що-небудь, висловлювати переконливу, авторитетну думку. Відповідно, поняття «компетентний» розуміється як знающий, обізнаний, поінформований у певній галузі; той, що має право за своїми знаннями або повноваженнями роботи вирішувати що-небудь, судити про що-небудь. У світовій освітній практиці поняття «компетентність» виступає як визначальне, «вузлове» поняття, тому що у поняття компетентності закладена ідеологія інтерпретації змісту освіти, формованого «від результату» («стандарт на виході»).

З огляду на існуючі проблеми і нагальні завдання особливий інтерес привертає досвід виконання проекту Європейського Союзу „Tuning Educational Structures in Europe (TUNING)” [4]. Методологія Тьюнінгу стала основним академічним інструментом у процесі створення єдиного європейського простору вищої освіти [1].

Відповідно до проекту Тьюнінг, компетентності поділено на предметні (фахові) та загальні. Предметні (фахові) компетентності є ключовими для здобуття будь-якого ступеня і безпосередньо пов'язані зі спеціальними знаннями предметної області. Загальні компетентності — це знання, розуміння, навички та здатності, які мають універсальний характер та формують здатність до працевлаштування. Загальні компетентності поділяють на інструментальні (пізнавальні, методологічні, технологічні та лінгвістичні здатності; управління інформацією, володіння іноземною мовою тощо); міжособистісні (соціальна взаємодія та співпраця); системні (поєднання розуміння, сприйнятливості та знань; наприклад, здатність до навчання, лідерство).

У роботі Ж. Таланової наведено неповний перелік загальних компетентностей [3]. Нами обрано з цього переліку такі загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до осмислення основних світоглядних концепцій і принципів у навчанні та професійній діяльності.

ЗК 2. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗП 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗП 5. Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій.

ЗП 6. Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичних ситуаціях.

ЗП 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗП 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації на основі креативності.

ЗП 9. Здатність працювати в команді та мати навички міжособистісної взаємодії, в тому числі з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань).

ЗП 10. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взяття обов'язків.

ЗП 11. Здатність діяти етично, свідомо, безпечно та соціально відповідально.

В рамках проекту розроблено галузеві рамки кваліфікацій для таких галузей, як гуманітарні науки, мистецтво і соціальні науки. Сформовано вимоги до компетентностей 42-х галузей знань, зокрема, для освіти є такими: здатність до критичного аналізу педагогічних теорій і питань політики на систематичній основі; здатність виявляти потенційні зв'язки між аспектами педагогічної теорії та освітньої політики і контекстах; здатність розуміти і застосовувати освітні теорії та методології як основи для загальної і специфічної педагогічної діяльності; здатність забезпечити виховання духовних цінностей, громадянськості та демократії і задуматися про власну систему цінностей; здатність розпізнавати і реагувати на різноманіття учнів і складності навчального процесу; обізнаність про різні контексти, у яких відбувається навчання; обізнаність про різні ролі учасників навчального процесу; розуміння структур та цілей освітніх систем; вміння робити відповідні педагогічні дослідження в різних контекстах; можливість отримати консультацію щодо різних навчальних питань та навички консультування (психологічне консультування, консультування учнів і батьків); можливість управління освітою/проектами розвитку; здатність організовувати та оцінювати освітні програми, діяльність і матеріали, вміння зрозуміти тенденції в освіті і вміти розпізнавати їх потенційні наслідки; здатність керувати або координувати міждисциплінарні навчальні групи; здатність розуміти процеси розвитку та зміни в суспільстві; прихильність прогресу і досягненням учнів; компетенції в ряді стратегій викладання і навчання; знання предмета/предметів, які повинні викладатися; вміння ефективно взаємодіяти з групами та окремими особами; можливість створення сприятливих умов для навчання; можливість використання електронного навчання та інтегрування його в навчальне середовище; можливості для поліпшення викладання і навчання; можливість коригування навчальних планів і навчальних матеріалів на конкретний освітній контекст; здатність розробляти і реалізовувати різні стратегії, на основі певних критеріїв, проведення перевірки знань; можливість розробки та реалізації освіти, яка інтегрує людей з особливими потребами [4]. Орієнтовна кількість спеціальних компетентностей, як правило, не має перевищувати 10-20 компетентностей з урахуванням рівня освіти.

Виходячи з вищезазначеного та відповідно до Кваліфікаційної характеристики професії «Педагог-валеолог» [2], нами пропонується такий перелік спеціальних (фахових, предметних) компетентностей

ПК 1. Володіє базовими знаннями про здоров'я, його значення для людини, розуміння необхідності збереження здоров'я та використання оздоровчих технологій в педагогічній діяльності.

ПК 2. Застосовує валеологічні методи оцінки і моніторингу стану здоров'я.

ПК 3. Аналізує спосіб життя особи та його вплив на здоров'я з подальшим формулюванням рекомендацій щодо раціоналізації здорового способу життя.

ПК 4. Розробляє здоров'язбережувальні програми, здійснюючи підбір адекватних методів і засобів оздоровлення, та самостійно проводить необхідні заходи з різними віковими, соціальними та нозологічними групами.

ПК 5. Складає харчовий раціон, враховуючи реальні можливості та користь для здоров'я, визначає й зберігає високу якість харчових продуктів;

ПК 6. Визначає ближні, середні і дальні перспективи педагогічної, здоров'язбережувальні та фізкультурно-оздоровчої діяльності;

ПК 7. Здійснює професійні функції в процесі інклюзивного навчання, враховуючи різні освітні потреби осіб з обмеженими можливостями здоров'я, створюючи умови для їх розвитку і саморозвитку, повноцінної соціалізації за рахунок безпосереднього оволодіння здоров'язбережувальними технологіями;

ПК 8. Визнає важливість педагогічної науки для розвитку соціального середовища та використовує це знання для проектування професійної діяльності;

ПК 9. Приймає активну участь у групах, організаціях та установах, що здійснюють освітню діяльність і має здатність спілкуватися з людьми, що є неспеціалістами в області;

ПК 10. Дотримується норм здорового способу життя та впроваджує їх у особистій та професійній діяльності.

Література

1. Гармонізація освітніх структур в Європі. Внесок університетів у Болонський процес. <http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/>
2. Кваліфікаційна характеристика професії «Педагог-валеолог». Затверджено Міністерством освіти і науки України, 22 лютого 2002 р. — 3 с. [General_Brochure_Ukrainian_version.pdf](http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf)
3. Таланова Ж.В. Підходи до розроблення галузевих рамок кваліфікацій в Європейському просторі вищої освіти http://212.111.196.8:8081/dlc/24_25102013/talanova.pdf
4. Tuning Educational Structures in Europe. <http://www.unideusto.org/tuningeu/>

ВИКОРИСТАННЯ КВЕСТІВ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ ТА ОСНОВ ЗДОРОВ'Я

Кравченко Л.В.

Вельбівська загальноосвітня школа Гадяцького району Полтавської області

На сьогодні особливо гостро постає питання впровадження здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховний процес. Одним із важливих завдань сучасної системи виховання є розвиток фізично та психічно здорової особистості, запобігання пияцтву, наркоманії, насильству, іншим асоціальним явищам, які негативно впливають на здоров'я людини; формування у молоді особистості відповідальності за власне життя, бажання вести здоровий спосіб життя.

Саме тому ефективним є впровадження в навчально-виховний процес квестів здоров'язберігаючого змісту. Квест — це активна групова робота школярів. Така технологія навчання ефективна для учнів старшо-